

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za polleta . . . 5 " " "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljanj velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Gospod vitez Schneid

prosil nas je, da sledečo pismo objavimo:

V Kostanjevici, 16. septembra.

Moja bolezen me sili, da se častnemu mandatu za državni zbor, katerega mi je izročila večina ljubljanskih volilcev, odpovem.

Pri tem za mene res tužnem povelju ne morem si kaj, da ne bi razlagal stališča, po katerem se po mojem mnenju ima moje, naše politično vedenje zaznamovati, ter da ne bi prosil svojih čestitih volilcev, da se po teh načelih ravna pri volitvi mojega naslednika. Jaz se tem gotoveje zanašam, da se ta moja proučnja ne bode prezirala, ker baš zastopniki kranjske dežele, katere zgodovina v vseh 600 letih združenja z Avstrijo ni skaljena niti po jednem činu nezvestobe proti presvitli cesarski rodbini ali upora proti skupni domovini, zadostu, ó samo volji in tradiciji dežele in naroda, ako se odvrtačo od tiste tako zvane progresistične stranke, katera skoro povsod v Evropi, namestu da bi resnično pospeševala napredek in svobodo, samo na to dela, da slabí monarhične ustavne temelje.

Mar niso progresistične stranke uže v največ deželah parlamentarizem kompromitovale s tem, da so omejile legitimno oblast krone ter pri vsakej priliki se trudile in se še trudijo, mej krono in narodom ustvarjati protivje?

Kranjsko ljudstvo, katero je v sto bitkah krvavelo za čast Avstrije in bilo v obrambi Avstrije decimovano, ne more se izneveriti svojej zgodovini, ne more po svojih zastopnikih izraževati druge volje od one, katero je uže pred 600 leti slovesno izjavilo in po kateri je dosihmal zvesto živel: voljo, našemu najmilostijivejšemu cesarju v pčrtivovalnej udatosti in brezpogojni pokorščini biti privrženim in ne samo k Avstriji spadati, ampak tudi Avstriji biti.

In, kakor se ljubezen do vladarja in do neminljive domovine izrazuje samo le v oklepajih do državne misli in v dejanskem pospeševanju moči in slave naše velike očetnjave, tako tudi pravi rodoljubi nikdar ne bodo s kratkovidno varčnostjo omejevali sredstva za državno moč z odbrisanjem malenkostnih zneskov za vojsko in brodojve. Poslanci se pri tem ne bodo dali slepiti od navadnih navidezni razlogov ter ne pozabili, da v trenutku, ko vzplamti vojska, se celo z najogromnejšimi svotami ne morejo poravnati škode, katere v teh nevarnih časih vsakoletno odbrisanje malo milijonov zadaje državnej vojnej sili.

Naj mi bode denes, ko se poslovim od svojih čestitih volilcev, še dovoljeno, da se oziram na današnji položaj.

Podučljivo sliko vidimo pred seboj, sliko: do kacega nasilnega mišljenja, do kake trdo srčnosti in neliberalnosti in do kakšnih negativnih uspehov je prišla ustavoverna stranka vzlic nedvomno silnih pričetkov in iz početka dobrih namenov in samo za tega delj, ker se

nij mogla ubraniti prisiljenej zvezi hudobnim nasvetom in naposled odločujočemu uplivu ekscesivnega, breznačajnega in hujskajočega časnikaštva.

Skrbimo tedaj, da ostane naše časnikaštvo značajno in zanesljivo ter da so možje, katerim je izročena odgovornosti polna naloga, da opazujejo in izrazujejo javno mnenje, pravi rodoljubi in poštenjaki.

Današnji politični položaj obvlada delovanje ustavovorne stranke, da bi se preustrojila, njeni strastni boji proti vladi in vedno bolj naraščujoče narodno vprašanje. Naša razmera k vladi je tedaj baš v tem trenutku velike važnosti.

Sedanji kabinet, kateri vodi tri leta državno krmilo, nij nikako strankarsko ministerstvo, ne odvisi od nekakih strankarskih vodij in nij organ nikake večine. Ministerstvo obstoji ne vsled kake strankarske zmage, ampak vsled potrebe miru mej avstrijskimi narodi. Ono ima v sebi pogoje obstanka in ne potrebuje za svoj obstanek nobenih organičnih vtikanj, nobene privatne policije, nobenega preganjanja drugega mnenja, nobenih izrednih naredb.

Mi smo temur ministerstvu pokazali svoje zaupanje in jaz menim, da bi ga tudi odsihmal ne smeli zapustiti v nobenem vprašanju politične važnosti, kajti ravno nas najbolj zanima, da je pravična in blaga vlada tudi močna.

In ko bi tej vladi celo nemogoče bilo takoj in vse naše zahteve, katere opravičeno stavimo gledé narodnost, izpolnjevati, ne sme nikdo pozabiti, da mora vlada le počasno, neofenzivno, po skušnjah in posredovalnih naredbah postopati, ako hoče zvesta ostati svojemu pomirljivemu programu.

Bila bi napaka nepopravljiva, da bi ne mogla ostati brez nasledkov, ko bi se izredno težka vladna akcija v narodnem vprašanju preprečila po uporih in sklepih, kakoršne ustvarja samo kratkovidna nezadovoljnost in politična neukretnost.

A nasprotno je upati, da bode ravno sedanjemu ministerstvu, katero je danea celo svoje nasprotnike prisililo k spoštovanju, kmalu se posrečilo, da zadostuje terjatvi avstrijskih narodov po jezikovnej ravnopravnosti ter tako konec stori za 19. stoletje sramotnej zmoti in zavržljivemu mnenju, da se smejo narodi zaradi nekotjih upravnih ali gospodarskih koristij iznenaroditi, to je, da se smejo v razvoji in rabi svojega jezika zadržavati, žaliti in ovirati.

Izpeljava narodne ravnopravnosti se more le od vlade zahtevati, ker le vlada jo more dovoliti in zagotoviti, nikoli pa kaka stranka in nikdar kot plačilo za kak kompromis. —

Pa, da smem še jedenkrat izreči svoje uverenje: kadar poneha nezaupnost in skrb pred germanizacijo za vse dežele in narode te velike države, potem nastane dolžnost, da se odkritosrčno in v mejah po državnem interesu zaznamovanj oziramo na nemški jezik ter s

tem izpolnjujemo državno protizahtevo, katera je tako stara kakor Avstrija, in katera se ne sme opuščati, ako se neče opasno rušiti vez, ki oklepa vse narode, oslabeti naše vojne sile ter nevarno omajevati celo državno upravo.

Konečno imam do svojih čestitih volilcev le še to prošnjo, da me ohranijo v dobrohotnem spominu.

Josip vitez Schneid m. p.

Iz tega pisma je razvidno, da se misli g. vitez Schneid odpovedati državnemu poslanstvu zaradi svojega zdravja, ki se mu je sicer zboljšalo, pa mu nikakor še ne pripuščata vdeleževati se zborovih sej. Kot vesten in pošten mož pa misli, da vsacega državnega poslanca veže dolžnost tudi dejansko izvrševati mandat, ali pa se poslanstvu odpovedati, ako tega iz kterega koli vzroka ne more. On neče od volilcev, in naj si bode tudi le od nekterih, slišati očitanja, da se samo za svojo osebo briga, da le svoje koristi išče, da pa oni nimajo zastopnika, ker jim je na potu, da ne morejo izvoliti drugega poslanca itd. Take misli, pravimo, morda g. Schneida navdsjajo, njegovi volilci pa vse drugače sodijo; oni hvaležno pripoznavajo, koliko se je za splošnje koristi trudil g. Schneid, dokler mu je zdravje pripuščalo, ter za trdno upajo, da mu bode še kedaj mogoče, svoje blagodejno javno delovanje nadaljevati. Zato pa so bili vsi jako osupnjeni zvedevši, da se misli poslanstvu odpovedati, in splošnja misel je bile, naj tega vsaj zdaj po nobeni ceni ne stori, ampak usj mandat še obdrž, ob enem si pa prizadeva, da zgubljeno zdravje zopet pridobi. Zarad zastopništva mu ni treba biti v skrbeh, ker drugi poslanci slovenski zastopajo tudi koristi mesta ljubljanskega. To občno mnenje pripravilo je narodni klub, da je v seji 18. t. m. enoglasno sklenil, g. viteza Schneida prositi, naj svoje poslanstvo še obdrž, ker upamo, da bo še prišel čas, ko ga bode mogel izvrševati, in da se v tem smislu g. Schneidu pošje pismo, ki ga bodo naši listi objavili, kakor so objavili pismo Schneidovo.

K.

Deželni zbor kranjski

imel je v torek 19. t. m. 4. sejo, kateri je predsedoval deželnega glavarja namestnik gosp. Grasselli, ker se g. deželni glavar grof Thurn, ki je bil 18. t. m. povabljen k dvornemu obedu, še ni bil vrnil iz Trata. — Prebere in potrdi se zapisnik zadnje seje deželnega zbora. Poslancu Koblerju se podaljša dopust za 8 dni. — Došle peticije ali prošnje se izročé raznim odsekom. — Po nasvetu barona Tauffererja se razni oddelki letnega deželno-odborovega poročila izročé raznim odsekom in sicer: V letnem poročilu v sklepanje deželnega zbora nasvetovani predmeti šte. 1 upravnemu, šte. 2 do 15 finančnemu odseku, kteremu se izročé tudi §. 4 in 9, dalje prizidavanja v redutnem poslopij (stran 128), §. 8 do oddelka o povrnitvi posojila ob-

čine Trata (includive str. 150), pa 2., 3. in 4. točka §. 10, in tožba državne sodnije; §§. 3., 5. in 6. upravnemu odseku, vse druge reči pa nalašč za pregled tega poročila izvoljenemu odseku. Poročilo deželnega odbora o nekaterih cestah, ki se imajo opustiti kot okrajne ceste potem o preložitvi ceste čez Boncar se izroči upravnemu odseku, ravno tako poročilo deželnega odbora o najjačvejšem dopisu c. k. deželne vlade glede osnovne glavnih občin. — Poročilo o proračunu sadne in vinorejske šole na Slapu za l. 1883 se po nasvetu viteza Kaltenebergerja z dnevnega reda odstavi, ker se je še le v tej seji finančnemu odseku izročila prošnja učitelja Ranta s Prema, ki je s tem proračunom v tesni zvezi. — Za tem se potrdijo računski sklepi bolnišnega, porodišnega, najdenišnega in norišnega zaklada za leto 1881. Vseskupnih dohodkov je bilo 1,252.900 gl. 32 $\frac{1}{2}$ kr., stroškov za prejšnja leta 292.457 gl. 50 kr. za l. 1881 pa 960 tisuč 442 gl. 82 $\frac{1}{2}$ kr. Premoženja je bilo koncem l. 1881 v imenski vrednosti glavnice 930.922 gl. 59 kr., vrednost posestev 568 tisuč 447 gl. 96 $\frac{1}{2}$ kr. toraj skupaj 2,125.958 gl. 29 $\frac{1}{2}$ kr.; v primeri s premoženjem koncem l. 1880 v znesku 2,171.142 gl. 43 $\frac{1}{2}$ kr. se kaže zmanjšanje premoženja za 45.184 gl. 14 kr. Ker je bilo pa treba za pretekla leta zaostale stroške poravnati, ostalo je koncem l. 1881 čistega premoženja 1,760.951 gl. 29 kr., tedaj se je v primeri s čistim premoženjem na koncu l. 1880 v znesku 1,781.121 gl. 57 $\frac{1}{2}$ kr. premoženje zmanjšalo za 20.170 gl. 28 $\frac{1}{2}$ kr. Po nasvetu poročevalca barona Apfaltrerna se na to reši predlog finančnega odseka o stavbi shrambe na dvorišči bolnišnične cerkve in se v ta namen dovoli 1850 gl. Ravno tako se potrdi proračun raznih deželnih podzakladov in sicer je nastavljeno: pri bolnišnem zakladu potrebščine 63.821 gl. $\frac{1}{2}$ kr., zaklada pa 10.018 gl. 91 $\frac{1}{2}$ kr. tedaj primanjkuje 53.802 gl. 9 kr.; pri porodnišnem zakladu: potrebščine 4704 gl. 38 kr., zaklada da 755 gl. 60 kr. toraj s primanjkljem 3949 gl. 28 kr.; pri najdenišnem zakladu: potrebščine 8637 gl. 44 kr., zaklada 308 gl. 20 kr. tedaj primanjkljeja 8329 gl. 24 kr., pri norišnem zakladu: potrebščine 41.636 gl. 95 kr., zaklada 6820 gl. 89 kr. tedaj bode primanjkovalo 34.816 gl. 6 kr. Primanjkljeji vseh imenovanih zakladov se imajo poravnati iz deželnega zaklada. — Potrdi se dalje računski sklep kranjskih vstanovnih zakladov za l. 1881. 1. Dijaški zaklad: dohodkov in stroškov 34.415 gl. 82 kr. 2. Dekliški vstanovni zaklad: 1807 gl. 16 kr. 3. Grof Saurauov vstanovni zaklad: 272 gl. 2 $\frac{1}{2}$ kr. 4. Glavarjevi zaklad: 11.477 gl. 73 $\frac{1}{2}$ kr. 5. Sirotinski vstanovni zaklad: 33.223 gl. 99 $\frac{1}{2}$ kr. 6. Ilirski vstanovni zaklad: 1633 gl. 65 $\frac{1}{2}$ kr., stroškov pa 1567 gl. 90 $\frac{1}{2}$ kr. 7. Ces. Elizabete invalidni zaklad: 537 gl. 5 kr. 8. Postojnsko-jamski invalidni zaklad: 57 gl. 70 kr. 9. Trevisinova vstanova za invalidni zaklad: 128 gl. 47 $\frac{1}{2}$ kr. 10. Metelkova invalidna vstanova 57 gl. 8 kr., stroškov pa 37 gl. 80 kr., 11. Invalidni zaklad ljubljanskih gospa št. I. 67 gl. 20 kr., št. II. 695 gl. 82 kr. 12. Muzejni zaklad 23 tisuč 659 gl. 73 $\frac{1}{2}$ kr. 13. Kalistrov vstanovni zaklad 18.413 gl. 73 kr. 14. Holdheimova vstanova za gluhoneme: 820 gl. 93 $\frac{1}{2}$ kr. 15. Wolfova vstanova za gluhoneme: 1267 gl. 47 $\frac{1}{2}$ kr. 16. Dr. Lovro Tomanova vstanova 336 gl. 20 kr. 17. Engelhauserjeva vstanova: 1164 gl. 15 $\frac{1}{2}$.

18. Flödnigovi vstanovi za slepe: 3434 gl. 99 $\frac{1}{2}$ kr. Stan vsega vstanovnega premoženja je koncem l. 1881 znašal 1,468.866 gl. 35 kr. tedaj se je v primeri s premoženjem koncem l. 1880 (1,342.892 gl. 23 kr.) pomnožil za 125.974 gl. 12 kr. Ob enem se potrdi proračun vstanovnih kranjskih zakladov za leto 1883 — Dalje se potrdi račun zemljišno-odveznega zaklada za 1881 in proračun za l. 1883. Potrebščine bo: 596 tisuč 356 gl. 20 kr. zaklada pa 524.833 gl. 35 kr., tedaj bode primanjkovalo 71.522 gl. 85 kr., ki se bode poravnal z drž. obrestnim posojilom. Deželni doneski pa se bodo poravnali s 16% priklado na vse direktne davke, potem pa z 20% priklado na vžitnino od vina, vinskega in sadnega mošta in od mesa. — Dr. Kaltenegger nasvetuje konec seje, ki se sprejme, prej pa g. predsednik še naznanj, da je bilo izročeno nekaj prošenj, ki jih razdeli odsekom, in da so poslanci Klun, Navratil in tovariši izročili s pričetkom seje interpelacijo do preblagorodnega g. deželnega predsednika, ki jo g. zapisnikar prebere. Interpelacijo smo že zadnjič objavili v „Slovincu“. G. predsednik potem sklene ob $\frac{1}{2}$ 2. uri sejo in prihodnjo sejo napové za petek 22. t. m.

Nasim županom nekaj.

(Konec.)

Ko smo tako vsaj površno našteali nekaj predmetov za županske shode, prestopimo k vprašanju: kako, in po kolikokrat in na katerih krajih naj bi se shajali župani k posvetovanju?

Spredej že smo omenili, da bi za vsažneje zadeve imel biti shod dvojin: širji in ožji. Širji shod bi se imenoval shod županov enega političnega okraja, ožji pa shod pooblaščenecv iz takih širjih shodov, bodi si vse dežele ali pa vsaj iz več okrajev skupaj; zadnji bi bil — se ve da — le redkokrat in le o vsažnih, vso deželo ali vsaj nje velik del zadevajočih rečeh in vprašanjih, kakor smo nektera taka že prej omenili.

Ožji ali okrajni shodi županov bi bili lahko v katerem koli kraju, najbolje tam, kjer je sedež okrajnega glavarstva. Natančno odločenih obrokov zanje bi skoro še treba ne bilo, marveč sklicavali bi se župani za vsako važno zadevo posebej, kar bi se godilo prav lahko po okrožnici, ktero eden izmed njih spiše; če se za vsako tako reč posebno nemudi, bi se čakalo s shodom, da se več gradiva za posvetovanje skup nabere. Posvetovanje bi se vršilo po šegi navadnega zborovanja, da bi vse gladkeje teklo.

Kedar bi pa bilo posvetovati se in sklepati o kaki zadevi tikajoči se vse dežele ali vsaj več skupnih okrajev, bi se zbrali župani vseh prizadetih okrajev, vsak okraj posebej na svojem kraju, in kedar so se o svojem sklepu enoglasno ali po večini zedinili, bi pooblastili izmed sebe enega, ki bi se s tem sklepom podal k ožjemu shodu, to je k shodu vseh pooblaščenecv v glavnem mestu ali na kakem drugem, vsem najbolj priležnem kraju. Na Kranjskem n. pr. bi bila za take ožje shode pooblaščenecv iz vse dežele Ljubljana, samo za Notranjsko Postojna, za Dolenjsko Novomesto, za Gorenjsko pa Radoljca ali Kranj, če ne celó Ljubljana. Sploh bi se pa župani in pooblaščenecv o krajih shodov morda lahko sproti dogovorili, to bi odločila stvar, o kateri bi se imeli posvetovati. Kar bi tak ožji shod sklenil, bilo bi veljavno na vzgor in na vzdol.

Pa utegne kdo vprašati: „Kje li bo pa župan ob svojih domačih in županskih že tako

preobilnih opravilih imel še časa za take shode? Kdo mu bo povrnil stroške?

Radi pripoznamo, da je ta ugovor tehten, a zavrniti ga moremo kazajoč na splošno sedanje politično življenje. Latinski pregovor pravi: „vigilantibus jura“ — čuvajočemu pravica; kdor ne lovi pravice, ampak jo pusti mimo sebe iti, je ne bo našel, naj večkrat bo obrok zamudil in slabe posledke ima le svoji popustljivosti, nemarnosti na rovaš zarezati. Razen tega je pa vsakega državljana dolžnost, vdeleževati se političnega življenja, kakor so volitve in shodi, kajti škoda, ki utegne iz njegove nemarnosti izrasti, ne zadene le njega, marveč tudi sosede, rojake; taka nemarnost je toraj greh zoper sebe samega, pa tudi zoper svojega bližnjega. Če n. pr. jaz na svojem sadnem vrtu ne preganjam gosenic, ne škodujem samo sebi, marveč vsem sosedom, kterim se mrčes iz mojega vrta vseljuje na njihove vrte. Zato je nekatere takih zadev tudi postava v roke vzela in kdor jih zanemarija, je ob vsi svoji škodi še kaznovan.

Pri vsem tem bi pa taki shodi županom ne bili Bog ve kaka nadlega. Širjih shodov bi morda ne bilo več ko kaki štirje na leto ali vsako četrtletje po eden; včasih bi pa morda bila komaj po dva na leto. Večkrat bi se dal za to odločiti kak dan, ko ima že tako po več županov na zbirališču, pri okrajnem glavarstvu, davkariji, sodnji itd. kaj opraviti; o takih prilikah bi toraj o zamudi časa in stroških skoro ne bilo govorjenja.

Še bolj poredkoma bi bili ožji shodi pooblaščenecv, namreč morda na leto komaj po enkrat ali pa še ne. K tem bi morali pooblaščenecv možje župani pač iz daljih krajev prihajati, ali če se pomisli, kolike koristi bi bili ti shodi njim občinam, in narodni stvari naši, sè stroški in zamuda časa še v račun jemati ne sme, ker vse to bi se po dobrih vaseh h stoterno povrnilo. Staviti pa je veliko proti prav malemu, da bi župani, ko bi le parkrat bili na takih shodih, privadili se jih tako, da bi se jih kar veselili in jih komaj čakali — dá, staviti bi bilo celó, da bi marsikteri nalašč kako dobro misel sprožil, ki bi se potem pretresala o takem shodu. S tem bi se le le bistril um, marveč vzbujalo tudi veselje do večje delavnosti, živahnosti, do političnega življenja, kakoršno je razvito po deželah, kjer ljudstvo vživa že več let državljanske pravice v obilnejši meri, kakor dozdej še pri nas, in to je na Francoskem, v Ameriki in na Angliškem, kjer že skoro vsak ve, da je potrebno kolo pri državnem vozu in da svoje osode ne sme prepustiti popolnem drugim rokam in drugih pameti.

Pri nas Slovincih se je politični voz do zdaj žalibog vozil le preveč brez pomoči ljudstva, ki je le gledalo, kako se vozi, dobro ali slabo, pomagalo pa pri tem ni, in če je, le nerado in po priganjanji drugih. Zato smo pa tudi še v raznih nadlogah, iz katerih se ne moremo skobacati. Premalo zreli smo še, zato uss tu in tam kdo z lepo ali grdo na limanice vjsame, da se potem za ušesom praskamo. Res je, da imamo — hvala Bogu in zaslužnim domoljubom — že veliko možakov, ki nas vodijo po pravi poti; vendar to ni zadosti, kajti kdor le vedno hodi za drugimi in se zanje zanaša, kaj bo počel, če naenkrat ostane sam? Ali bo vedel, kje je prava pot?

Ravno zdaj se nam bližajo zopet volitve za deželni zbor. Za tako važno reč je treba pripravljati se že o pravem času, dá, že zdaj, da dobimo deželni zastop dežele vreden. In kje je več prilike razgovarjati se o tej zadevi,

kakor ravno pri županskih shodih? Kdo je bolj zmožen, kdo bolj poklican k temu, kakor ravno župani? Mož, za kterega se bodo oni in ž njimi njihove občine odločile, — ali ne bo ta najboljši zagovornik njihov, ali se ne bo ravno on najbolje poganjal za vsestranski blagor volilcev? Ali ne bo desetkrat bolj od onega, ki bi ga dobili zadajo uro od drugod kje — morda le na priporočilo drugih?

Naj bodo za danes sklenjena ta premišljevanja. Popolna niso, to vemo in pričakujemo, da se bo o tej zadevi še kdo oglasil. Veseli bomo, če bomo zapazili, da te v prvi vrsti našim vrlim županom namenjene besede niso bile govorjene gluhim ušesom.

Politični pregled.

V Ljubljani 20. septembra.

Iz Miramare so šli Njih Veličanstvo 19. t. m. ob 7. uri 40 minutah. Po slovo so prišli ministri, namestnik, vojaški poveljnik b. Kuhn in načelniki oblasti. Vse vojaške ladije zasidrene od Miramare do Trsta so bile razsvitljene. Nastolnik in soproga sta odšla 20. t. m.

Njih Veličanstvo, prišedši s posebnim vlakom iz Miramare so se pripeljali sinoči ob 11. uri 26 minut v Ljubljano, odšli so ob 11. uri 36 minut. Na peronu je bil c. k. deželni predsednik, c. k. vladni tajnik grof Pace in župan Graselli. Vlak je spremljal dvorni svetovalec vitez Klaudiv in ravnatelj prometa Henrik Pfeifer. Cesarjevič Rudolf in princesinja Štefanija sta se ob 3/4 11 peljala skoz Ljubljano.

Na črti Ormož — Središče se je vsled proplava posedel prevoz, a v 3 urah je bilo vse popravljeno in tako je vlak po programu via Pragarsko prišel v Gößbü.

V Ronchi, mestecu na cesti proti Akvileji so zgrabili 16. t. m. človeka, ki je nesel dve bombi v Trst. Stvar se je godila tako-le: V jutro 16. t. m. je šla kareta iz Brazzana, ki je že na avstrijski meji, proti Viscone. To kareto sreča voznik iz Viscone, ter vpraša onega pridšega iz Laškega: „Nisi li pripeljal potnikov?“ — Dva sta, ali na meji sta stopila iz voza. Vozniku iz Viscone se je zdela stvar sumljiva, on to brž naznanil županu v Visconi, ta se je peljal v Gradisko k okrajnemu poglavarstvu. Od tod se je naznanilo žandarjem v Monfalconi, ki so poslali ljudi na vse kraje. V Ronchi je zvedel žendarm, da je voz z dvema potnikoma v krčmi in da sta šla Italijana v svojo sobo. Žendarm hoče v sobo, potrka, odpre mu mož in ko žendarm zagleda, potegne revolver izza srajce in ustrelji. Žendarm ga prime za roko in krogla je udarila v strop. Možja so zvezali, pajdaš je ušel. Preiskovali so vse. Kovčeg je bil prazen, a v omari so dobili 2 bombi, ravno taki, kakoršna so bili vrgli 2 avgusta. Vjetega so odpeljali v Monfalcone, a tudi voznika so zaprli.

Vjeti je Mihael Oberdank, iz Trsta doma, njegova družina že dolgo živi v Gorici. Pred 3 leti je ušel potku Weber in šel v Rim, kjer je poslušal matematiko na politehniku. — Druga, ki je bržkone bežal v Trst, niso še zaznali. Pokazalo se je, da sta hudodelca hotla po noči 16. priti v Trst. — Bog obvaruj nam cesarja! hočemo še zanaprej Boga prositi!

Iz Lvova, 4. septembra. Profesor Sarančević prosi pripomoči iz deželnega zaklada, da preišče zaradi starin kraj okoli Haliča, kjer so najdlji sled stari cerkvi, prosoja odda se odseku za predštev. — Viada predštega predštev zemljiščeodveznega zaklada. — Predlog deželnega odbora zaradi nekaterih administrativnih nare-

deb v poljedeljski učilnici v Dublany odkazuje se poučnemu odseku.

Merunovič utemeljuje svoj predlog zastran urejenja pravnih razmer judov in izreče, njegov nasvet ni jednak ne z nemško, ne z ogersko antisemitsko propagando, in z njih izjavo v Draždanh, on noče, da bi se zaradi tega izbudil nemir v deželi zoper jude, marveč on hoče da bi se odpravile posamezne izjeme, ki se nahajajo v postavah in ukazih, v smislu sklepa deželnega odbora in v duhu prave enakopravnosti. Ko govornik omeni kazaje na slučaj Solymossy in drug njemu podoben v Galiciji, da judje rabijo krščansko kri pri svojih obredih, vzdigneta se judovska poslanca Zucker in Goldmann in temu oporekata. Zucker zahteva, da zbor naroča odseku, da naj v 14 dneh o Merunovičevem predlogu poroča. Goldmann hoče, Merunoviča meritorno (stvarno) zavračati, a deželni glavar reče, da se to ne strinja z opravičnim redom. Goldmann vendar ne neha, in dež. glavar ga kliče k redu. Merunovičev nasvet gre opravnemu odseku v poročevanje v štirih dneh.

Chrzanovski utemeljuje svoj nasvet zastran vravnjanja rek, kaže na večkratno povodenj in pravi da se temu ne ubrani drugače, ako se vode po načrtu vravnajo, za kar pa je treba mnogo denarja, ki se morda dobi po kakem državnem posojilu. Nasvet se izroča kulturnemu zavodu.

Zbor voli potem davkarski in zemljiščeodvezni odsek, potem se bere nasvet grofa Janeza Stadnickega, vsled katerega se ima deželni odbor porazumeti z vlado zastran železnice Rzesova v Nadbrezice.

Vnanje države.

Anti-Semite t. j. ljudje, ki se vzdigujejo zoper jude, ker jim očitajo, da kristjane odirajo, imeli so svoj shod te dni od 9. do 12. t. m. v Draždanh na Nemškem, iz Ogerskega so bili tam med drugimi: Istocij, Simonij in Quodi. Izdelali so oklic do vlad in ljudstev, v katerem odkrivajo zvižaje judovske, prekanjenost tega ljudstva napram kristjanom, svare ljudstvo in vlade pred Judi in nasvetujejo postave, katere bi zaprečile judom zatirati kristjane. — Vsaka sila rodi protisilo, Judje so začeli neposrednje ali posrednje gospodariti kristjanom, vse postave so znali tako za-ukati, da so bile le njim na korist, med narodnostmi pa prepir podpirali in vselej bili tam, kjer je šlo cerkev zatirati in preganjati, pri tem pa so kristjane, obrtnike in trgovce, brez noža drli, a to je rodilo tak gnev, tako sovraštvost do njih, da je prišlo po nekaterih deželah n. p. na Ruskem do očitne vstaje zoper Jude, na Nemškem pa, kakor je že tam navada, govore, sklepajo in bi radi vse jude v žlici vode utopili — z besedo in resolucijami, a dokler se kristjanje sami ne poboljšajo, oatali jim bodo zmirom judje za pokoro. Kristjanje naj odpravijo lažnjivi liberalizem iz svojih zakonov, ob kratkem rečeno, države in vlade naj postanejo zopet krščanske, potem se pa ne bo treba bati judov. V zdravem lesu niso črvi, le tam, kjer vse trohni in razpada, redi se vsaka golazen.... „Resnično vam povem, ta rod ne bode prešel, preden bode vse to videl...“ Bolj kakor nekdanj se splojujejo te besede... Judje begajo iz kraja v kraj. — Spomladi je vse bežalo iz Ruskega, najpred v Avstrijo, potem pa po vsem svetu v daljno Ameriko in v Azijo. Od tod se zopet povračajo nazaj, in kar jih je ostalo v Ameriki, pa tarnajo in javkajo, rekoč, ko bi bili toliko delali, kakor moramo tukaj, bolje bi bilo nam v Rusiji, kakor tukaj. — Judje ostanejo to,

kar so bili, narod za se, živa priča za Jezusov nauk, a tudi bič kristjanom. Modra postavodaja se povsod ozira na te zgodovinske dokaze.

Iz Aleksandrije. Poveljnik v Damiette Abdelall je rekel, da pričakuje povelja od Khediva, da se podvrže. Pošta gre zopet v Kairo; Khedive in ministri imajo kje iti jutri (v četrtek.)

Škoda, ki jo ima Egipet po vojski, se cení na poldrugo milijardo, 1500 milijonov frankov. Drevesne volne ne bode, vse je zgubljeno, malo upanja je, da bi kaj sladkornega trsta dobili, sko v 2 mesecih dežela ne bode pomirjena, nihče ne bode sejal, tedaj tudi ne bode žetve. Revščine ne bode ne konca, ne kraja, kako bode dežela plačala stroške za vojno?

Domače novice.

V Ljubljani, 21. septembra.

(Dnevni red mestnega odbora seji), katera bode v danes 21. dan septembra 1882 ob 6. uri popoldne. I. Naznanila prvosedstva. II. Personalnega in pravnega odseka poročila: a) o prošnji Josefa V. Withalma gledé kvartiranja vojakov v Kolizeji; b) o prošnji ravnateljstva Trnovske meščanske vojašnice za oproščenje vojašničnih lastnikov od splošnega plačila za kvartiranje vojakov. III. Poročila stavbarskega odseka; a) o izvedenji načrta gledé Resljeve ceste; b) o uravnavi prostora za škofijo in sv. Nikolaja cerkvi; c) o dovršitvi drugega oddelka tovrne ceste na južno-zapadni strani mesta preko Latermanovega drevoreda. Zapisnika o sejah dne 31. minolega in 12. tekočega meseca sta v magistratnem ekspeditu gospodom mestnim odbornikom razpoložena za pregledovanje.

(Slovensko učiteljsko društvo.) (Dalje.)

G. Brezovnik govori zoper vsako izjavo o tej stvari, sicer bi se razrušilo ravno pričeto združjenje slovenskih učiteljev, ki se je začelo, odkar je vredništvo „Tovarša“ prišlo v druge roke. Ako se občni zbor ne izreče za šolsko novelo, Kranjcem to ne bode na škodo, ako pa se izreče za njo, bodo sebi največ škodovali, slovensko štajarski učitelji se bodo obrnili namesto v Ljubljano v Gradec. On želi, naj se opusti vsaka resolucija v tej zadevi.

G. Lapažne misli, da bi bilo vsekako umestno, da se občni zbor izreče o noveli, katera ima mnogo praktičnih točk. Moravski učitelji so se tudi izrekli (v Lundenburgu) za § 1. šolske novele. Če se šletna šolska dolžnost izpelje v mestih in trgih, je to dovolj, na deželi pa vstreza šletna šolska dolžnost.

G. Stanonik misli, da bi bilo za tako ceno zedinjenje predrago, kranjski učitelji si morajo ohraniti samostalnost tudi v tem oziru.

G. profesor Šukle ne ve, od kod ta strah slovenskih štajarskih učiteljev pred šolsko novelo, on je sploh te misli, da se o noveli, ako znižuje šolsko dolžnost na 6 let, ne more reči, da je reakcionarna. Sicer pa on govori iz lastnega prepričanja, da tudi po nemških kroninah, na Dolenjem Avstrijskem, šolstvo ni tako sijajno, kakor se sploh misli. Na dalje praša, kdo pa je oponiral Lienbacherjevemu solskemu predlogu? Ali niso ti ljudje z mačjo godbo pokazali, koliko spoštujejo svobodo, ako ni govornik njim po volji? Lienbacherjev predlog meri le na to, dovoliti izjeme posameznim deželam, ako se za to oglase, no, to je tudi prejšnje ministerstvo dovolilo nekaterim deželam. Le dvoje je mogoče, pravi med drugim, ali „Bürgerministerium“ ni spoštovalo svoje dolžnosti, ko je dovolilo izjeme, ali pa je videlo,

da postava ni praktično izpeljiva povsod. — Kar je g. profesor govoril o poučevanju otrok, o njih nadzorovanju po oddelkih, je toliko praktično in vzeto iz šolskega življenja, da se redko kedaj sliši kaj bolj temeljitega, bolj preudarjenega, da so se učitelji kar spogledovali; to niso bile gole fraze, marveč besede, ki so označile šolski trud in šolsko delavnost, toliko bolj pa se je iz tega govora pokazalo, kako je ministerstvo pravo zadelo s to šolsko novelo, in kako nepremišljeno ravnajo učitelji, ki si hote sami trud povečšati, ko zagovarjajo osemletno šolsko dolžnost, in vae, kar je ž njo v dotiki, namreč poučevanje po skupinah (Abtheilungs-Unterricht nach Gruppen); učitelji ima že dosti truda, da jeden sam oddelek poučuje, in kolikor bolj razdeljuje svoje moči, toliko slabeje poučuje. — Konečno reče govornik, da vidi pri ti šolski noveli začetek dobrih reform, in da je zato, kar je g. Govekar povdarjal. (Konec prih.)

(Vabilo) k slavnosti blagoslovenja društvené zastave in ž njo združenih veselíc dné 24. in 25. septembra 1882. (Konec.)

H. Velika beseda v Dreherjevem velikanskem salonu v Bošketu. Začetek točno ob 7. uri zvečer. 1. Potpourri iz slovanskih napevov — godba. 2. Dav. Jenko. — „Naprej“ — pojó vsi zbori skupaj. 3. pl. Zajec. — „Živila Hrvatska“ — poje pevsko društvo „Kolo“ iz Zagreba. 4. Telovadba — izvršuje ljubljanski „Sokol“. 5. Carli. — „Slavjanka“ poje mešani zbor tržaški. 6. Gj. Eisenhut. — a) Tebe zlato, b) Čeznuče za dragom, — poje društvo „Kolo“ — stopaj — pojeta tržaški in skedenjski pevski zbor. 9. pl. Zajec. — „Črnogorac Črnogorki“ — poje pevsko društvo „Kolo“. 10. Hajdrih. — „Jadransko morje“ — po,ò vsi zbori skupaj. 11. Srečkanje na te le darove: 1. 5 cekinov, 2. 4 cekine, 3. 3 cekine, 4. 2 cekina, 5. 1 cekin, 6. 2 tolarja, 7. 1 tolar, 8. 1 goldinar. Razen teh bode še 15 družih daril v vrednosti najmanj 60 glđ. in 5 daril za šalo in smeh. 12. Ples v gornjem salonu bošketa in prosta zabava v salonu, ker bode sviral tukajšnja veteranska godba; pri plesu pa veteranska godba goriška. Vstopnina k besedi, plesu z igralno številko vred za neude 80 kr.; za ude samo 50 soldov; pa s pogojem, da morajo kupiti vstopnico do 23. sept. zvečer v društvenem uradu, ker na vratih se bodo prodajale le vstopnice po 80 kr., za otroke 20 kr. Reservirani sedeži v prvih vrstah 30 kr., drugi sedeži 10 kr. Sodelovalci so prosti vsacega plačila. Vstopnice in listi za sedeže se bodo prodajali: 1. v pisarni delalskega podpornega društva, 2. pri čuvaju tržaške čitalnice (Monte verde), 3. v prodajalnici g. F. Žitko. Corsia Stadion št. 1., do zadnjega dné opoludne; potem pa samo pri denarničarju na vratih pred Dreherjevim salonom, katera bodo odprta ob 6. uri popoldne.

1. Izlet po morju. V ponedeljek 25. sept. ob 8. uri zjutraj zberó se gostje na Molo S. Carlo, kder se vkrajo v nalašč za ta namen pripravljeni Lloydov parnik ter se odpeljejo v Miramar, od tam pa v Lloydov arsenal, iz katerega odidejo v razstavo, da vse ogledajo. Zvečer ob 7. uri se snidejo vsi gostje pred hrvatskim paviljonom, kder bode prosta zabava. Dotične vstopnice dobé gostje 10. t. m. Dostavek. Tista društva in deputacije, ki se še mislijo udeležiti slavnosti, naj to prijavijo najdalje do 20. t. m. Društva so naprošena, da pridejo z zastavami. Kedor hoče stanovanje po primerno nizkej ceni, oglasi naj se pod adreso delalskega podpornega društva (oddelek za stanovanja) v Tratu najdalje do 20. sept.

Za razstavo preskrbi poseben odsek znazano vstopnino. Za vse druge olajšave gostom bode skrbel poseben odsek za sprejem. Kedor želi še kaka pojasnila, naj se obrne do predsedništva omenjenega društva. Slavnost bode pri lepem ali slabem vremenu.

Trst, 1. septembra 1882. Odbor.

Razne reči.

— Iz Koroškega dohajajo silno žalostna sporočila o povodnji v Dravski dolini. V Gorenjem Dravbergu stoji voda 1½ metra visoko, srednji steber železničnega mostu je kar izginit. Voda je pobrala most v Greifenburg v Sachsenburg in v Paternionu. Voda, ki se vali po vsi gorenji dravski dolini od brega do brega je napravila silno škodo na polju, pri poslopji. Cesar so dali 5000 glđ. iz svojega in deželni predsednik je ukazal milodarove nabirati po vsi deželi.

— V Lombardo-Beneškem so stopile iz svojih bregov reke: Adige, Brenta Piave. Verona je do dobrega poplavljena. Voda je še više stopila za 85 ctm. kakor l. 1868. Ljudje so bežali na strehe. — Lahko si mislimo, koliko sveta je Adige proplavila, koliko škode učinila na Tirolih, kjer ima svoje vire, dotoke in pritoke. V Tridentu je stala 22 ctm. nad železnico, pred Tridentom pa 33. Med Roveredom in Tridentom je železnični most poškodovan. Škode je samo na južnih Tirolih 2 milijona, cesar so dali 10000 glđ. iz svojega

ponesrečenim. Od jednach povodenj se sliši iz Koroškega po Gorenji dravski in po zilski dolini.

— Novo česko šolo v Brnu vzdržuje Matice školska, ker občina se ne zmeni za to, da bi se šola otvorila dasiravno je deželni šolski svet privolil v napravo šole. V I. razredu je 102 otroka.

— Judov je bilo v Brodi 10. t. m. še 2570, odsihmal se jih je vrnilo na Rusko 362 tako, da jih ostane v Brodu 2208.

Javne dražbe.

23. septembra, 3. eks. držb. pos. Matije Klančar iz Studenca 1555 glđ. Ljubljana 1. eks. držb. pos. Jožefa Starman iz Žlobe 3449 glđ. Ljubljana. 1. eks. držb. Janeza Legat iz Koroške Bele 352 glđ. Kranjska gora. 1. eks. držb. Janeza Sever iz Brezovice 1850 glđ. Ljubljana. 1. eks. držb. Janeza Žagar iz Brsta 410 glđ. Ljubljana. 1. eks. držb. Martin Gustin iz Vidošič 3967 glđ. Metlika.

Telegrafične denarne cene 20. septembra.

Papirna renta 76.80 — Sreberna renta 77.35 — Zlata renta 95.30 — 1860letno državno posojilo 130. — Kreditne akcije 371.80 — London 119.25 — Cea. kr. cekini 5.64 — 20-frankov 9.45 ½.

Mlin na prodaj.

V Duleh pri Čatežu je malen na prodaj, ki se imenuje „Cerkveni malen“. Ima tri tečaje, stope in nekaj zemljišča. V najemu je zdaj za 118 gl. Kdor želi malen kupiti in kaj več o tem pozvediti, naj se obrne do župnika v s. v. Križu pri Turnu. (3)

Literarische Novitäten.

Leguay, der Weg zur wahren Tugend. Eine Einleitung zur christlichen Vollkommenheit für Alle, sie mögen in der Welt, oder im geistlichen Ordensstande leben. Zweite Auflage fl. 1-35.

Adele Gräfin von Hoffelize, Reflexionen und Gebete für die hl. Communion. fl. 1-80. — Hilfe im Leiden. fl. 2-40.

Die grossen Wahrheiten der Religion. Fünfzig Betrachtungen nach Anweisung des hl. Ignatius von Loyola für die Zeit der geistlichen Exercitien sowie für den täglichen Gebrauch bearbeitet von einem Mitgliede des Kapuzinerordens. fl. 1-20.

J. P. Toussaint, Leben des hl. Johannes Franciscus Regis aus der Gesellschaft Jesu. fl. 1-20.

M. de Segur, Praktische Rathschläge für die Beicht der Kinder. 12 kr.

Dr. Aug. Rohling, Orakel und Zauberwunder. Alte pikante Sachen, neu mitgetheilt. 72 kr.

Kalender für Zeit und Ewigkeit 1883. Ohne Kalendarium. 18 kr.

Einsiedler Kalender 1883. Mit Kalendarium. Ausgabe I. 27 kr., II. mit Farbendruck-Titelbild „Herz Jesu“. 30 kr.

Predigt-Werke:

P. Georg Patiss, Festpredigten I. Band: Predigten auf die Feste des Herrn über dessen Heiligtümer und Diener. Vierte verbesserte Auflage fl. 1-50. Dasselbe II. Band: Marienpredigten fl. 2-10.

P. B. Rive S. J. Die Feste unseres Herrn Jesu Christus. Dogmatische Predigten. Zwei Bände fl. 4-08. NB. Dieses Werk wurde durch mehrere Zeitschriften als praktisch verwendbar empfohlen.

Schleiniger, Muster des Predigers. Eine Auswahl rednerscher Beispiele aus dem homiletischen Schätze aller Jahrhunderte. Zum Gebrauche beim homiletischen Unterricht und zum Privatgebrauche. II. Auflage, 1016 Seiten, fl. 5-04.

NB. Prospekte mit specifisirter Inhaltsangabe werden auf Wunsch gratis versendet.

Nobenih pridig se v novejšem času ni toliko prodalo, kakor p. Weningerja, in bodo gotovo tudi njegove Marijine pridige enako dopadle, kakor nedeljske in prazniške, ker jih zamore zarad splošnjega obsega praktično rabiti vsak duhovnik, kar pa o stanovnih pridigah ne velja.

Naročnikom dozdej izdanih zvezkov Weningerjevih pridig bomo poslali tudi IV. zvezek: Marijine pridige, kakor hitro pridejo na svitlo, ako se naročilo ne odpové. Novi naročniki lahko dobé tudi prve 3 zvezke (I. nedeljske, II. prazniške, III. stanovske pridige.

➡ Izbrane reči pošljemo prav radi. ➡

Katoliška bukvarna

v Ljubljani pred škofijo šte. 6.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.